

Brødrene Dahl AS

HEVA Brønnøysund 25. og 26. April 2012

Tor Arne Vågø

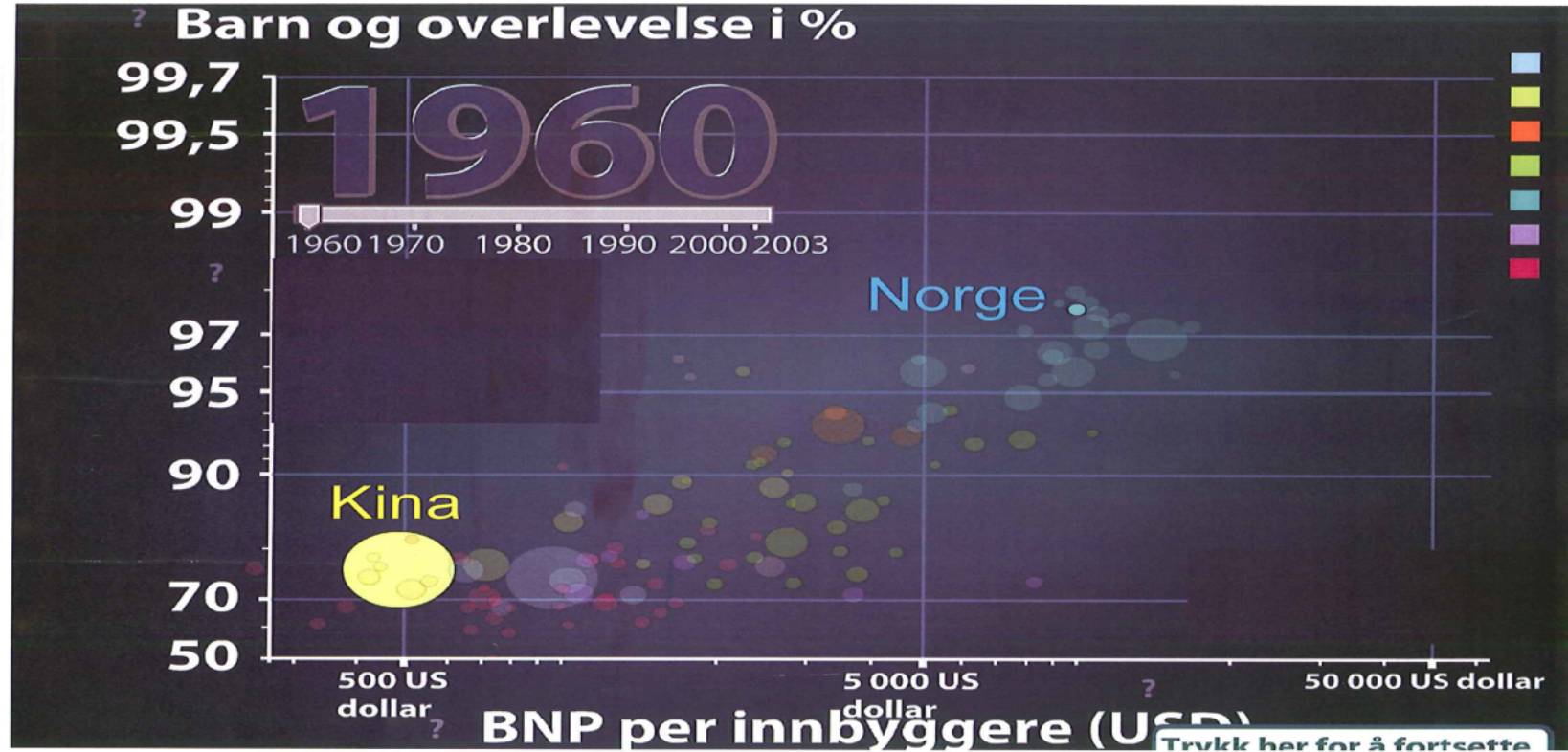
ADVARSEL!

- Dette foredraget er **ikke** for de mange kommuner og VA-selskap som gjør en utmerket jobb med mange glimrende og gode eksempler på kompetanse, innovasjon, effektivitet og stor innsats i ledningsfornyelser! Slapp av – jeg skryter av dere ofte!
- Dette foredraget er for de mange mellomstore og små kommunene (samt noen store også) som aldri får «hue' over vann' »:
 - Kommunalteknisk landhandler: Bygningssjef om morran, renovasjonssjef midt på dagen, vannverkssjef på ettermiddagen, i kommunestyret om kvelden og brannsjef om natta!
 - Jobber i kommuner som forsøker, men som ikke klare å rekruttere fagfolk
 - **De har ikke tid til å være her!!!!**
- **Har problemer, utfordringer og penger**
- **Mangler fagfolk og vettug organisering**

Hvordan ser det ut på VA sektoren om 20 år?

- Litt om velferdsutviklingen de siste 40 – 50 år
- Utfordringer
- Prioriteringer – vedlikehold/nybygging
- Sikkerhetskrav
- Nybygging
- Rekruttering til bransjen

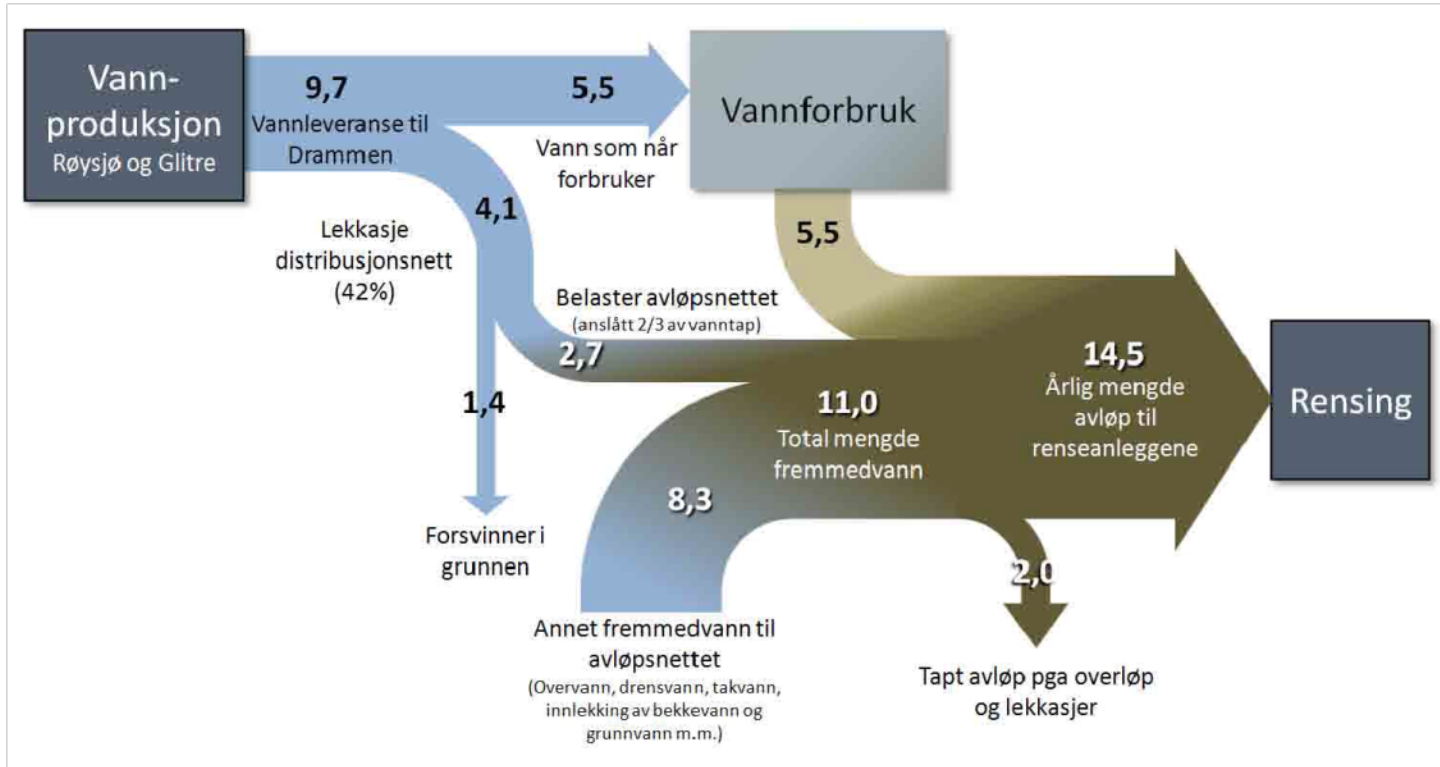
Velferd – hvordan måles den?

Framtidige utfordringer på VA sektoren

- Hovedutfordring – vann på avveie
- Vedlikehold og reovering av eksisterende ledningsnett på vann, avløp og overvann – offentlig og privat
- Bygging av nye ledningsanlegg for levetid på minimum 100 år
- Separering av spillvann og overvann
- Rekruttering til bransjen

Hovedutfordring – vann på avveie

Problemfritt...javel? Hvem sitt problem er dette – stat eller kommune?

- Vannledningsnettene lekker 40-60%
- Utette VL ligger tett inntil utette kloakkrør
- Kommuner med 100% separeringssystemer opplever 3 ganger så stor belastning på renseanleggene når det regner – kostnader ved kapasitetsøkning/overløp kloakk-overvann
- 6000 smittet av gardia i Bergen pga utette avløpsrør
- 27 000 syke i Østersund pga parasitter i drikkevannet
- Tarmbakterier i badevannet pga vanning av jordbruksarealer
- Hyppigere og mer dramatiske ledningsbrudd

Renseanlegg – rehabilitering/vedlikehold?

Et eksempel: Sørums kommun, sør for Gardermoen

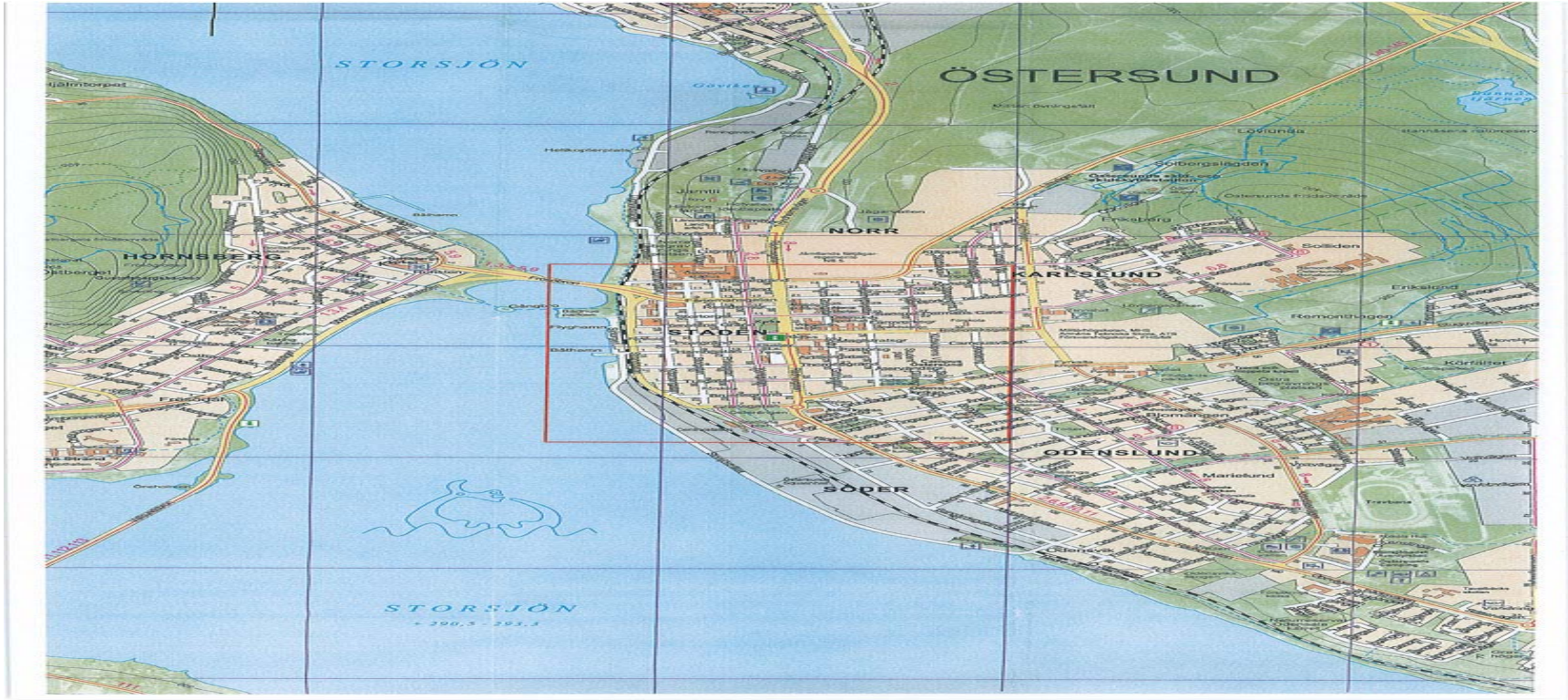
- 16 000 innbyggere, ca 13 000 har kommunalt avløp til 4 renseanlegg
- Avløpsgebyret 2011 var 5068 kr inkl mva, 24% høyere enn landsgjennomsnittet
- Skal sammen med Fet og Gjerdrum investere ca 420 mill kr i nytt renseanlegg, der halvparten er overføringsledninger
- Har 28 pumpestasjoner og 220 km avløpsnett, gj.snitt alder ca 20 år. UNGT!
- Hele avløpsnettet er separatsystem, likevel mer enn dobles vannføringen til hovedrenseanlegget når det regner.
«Vi måler ikke nøyaktig fordi målerenna oversvømmes ved kraftig regn!»
- Vil investere 120 mill kr i 41 prosjekter med dårlig private avløpsanlegg som heller bør tilknyttes kommunen
- Mange andre utfordringer mht fornyelser og vedlikehold
- Sørums er en STOR kommune, og har en dyktig stab både inne og ute.

Hvis alt skal gjennomføres, må avløpsgebyret tredobles de neste 5 årene!

Hvorfor?

- Staten forsinker vedlikehold og fornyelse av det dårlige avløpsnett – utfordringene er uendelige – vi klarer ikke alt samtidig
- Forskning viser at utbedring av ledningsnett er mer effektivt enn utvidet rensing – jmf. vann på avveie
- Staten følger lojalt EU-krav (Vannforskriften), derfor pålegges utvidet rensing
- Dermed – ledningsfornyelse må vente?!
- Staten må inn med tilskudd for å unngå tredobling av avløpsgebyr – som likevel må heves

Østersund – 27 000 smittet

Prioriteringer?

- Samfunnssikkerhet i fokus
- Krav og forventninger – øker
- Trygghet – en del av høy levestandard – VA en viktig del av dette
- Utette VA ledninger gir sykdomsrisiko! Tar vi sjansen?
- Hvis du synes kvalitet koster – prøv en epedimi!
- Staten bryr seg ikke – ansvar spredt på 10 departement – politikere prioriterer "synlige" oppgaver – Morsommere å klippe snora til en ny barnehage enn å grave opp byen.
- Ingen "eier" problemene?!

Kvalitet i nyanlegg – skal vare i 100 år!

- Status: 0,5-0,8% fornyelse årlig – de beste 1-2%!
- Valg av riktig varekvalitet – iht bruksområder/utfordringer
- Valg av leverandør bør inneholde flere kriterier enn pris – eks. pris 60% - leveringssikkerhet/ettersporbarhet/kunnskaper el 40%
- Valg av godkjent entreprenør for tiltaksklassen anlegget ligger i – lokal godkjenning må inn under VA ikke byggsektor!!!
- Oppdaterte kommunale byggeledere – dialog med entreprenør/vareleverandør viktig – skape samarbeid om godt resultat – IKKE motpoler
- Evaluering av ferdige prosjekter fortløpende

Rekruttering til VA bransjen et problem?

- Oljebransjen tar unna ca.80% av nyutdannede ingeniører i dag
- Lav status på VA ansatte internt i kommunene ift ansvar?
- Fokuser på omdømmet til VA ansatte – viktig jobb som krever dedikerte medarbeidere
- Egne VA selskaper interkommunalt med totalansvar fram til abonnentene. Kan bidra til å lønne riktig og heve status?
- Egne VA-skoler?
- Oppgradere/kurse ansatte kontinuerlig for å ha høy kompetanse i kommunen

Myte eller virkelighet: Et VA-selskap er mye bedre enn en kommunal etat.

1. Veldefinert og forutsigbart ansvarsområde / resultatkrav

- Eierstyringsdokumenter
- Selskapsavtale og øvrige prosedyrer for oppgaver
- Rett på sak. Kostnadseffektivt.

3. Klare rammevilkår for øvrig

- IKS-lov / Aksjelov osv

4. Godt omdømme

- Positive eksponeringer i media
- Kommunene har et betydelig imageproblem

5. Mye lettere rekruttering

- Kommunene har store problemer.
- Selskapene opplever ikke rekruttering som noe stort problem

6. Bedre lønn / større forhandlingsfrihet mht.lønn

- Sannsynligvis riktig, men kanskje ikke dramatiske forskjeller
- Mange kommuner fristiller seg fra lønnsregulativet

Bør all VA-virksomhet organiseres i selskaper, som i Danmark 2009?

"Hva har VA i kommunestyret å gjøre?"

Roslagsvatten AB

Totalansvar helt ut til abonnentene

- **Dannet 1989.**
- **Eies av 6 kommuner nord for Stockholm**
- **Totalansvar VA til 70 000 personer i 4 kommuner**
- **Kundeservice for 3 kommuner i tillegg**
- **Omsetning 125 mill SEK pr år (2008)**
- **Kjøper vann fra interkommunale Norrvatten**
- **Renser avløp i 19 egne rensesanlegg**
- **65 ansatte**
- **Datterselskap for eierskap til hver kommunes ledningsnett och anläggningar (ingen ansatte)**

Ordførerens prioritering

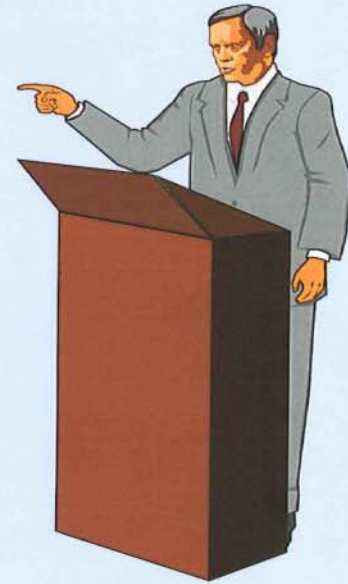
« Vårt hovedmål må være :

**Tilfredsstillende VA-tjenester
til lavest mulig kostnad.»**

Nøkkelen er:

- Stordrift
- Redusert bemanning
- Effektiv ledelse
- Høyere kompetanse
- Bedre utnyttelse av utstyr og mannskaper
- Bedre tekniske løsninger

Dagens organisasjon er da en for dårlig løsning !

Takk for meg!

